

Київський університет імені Бориса Грінченка

ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ

(назва інституту, факультету, коледжу)

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

« 08 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська літературна мова: Граматика. Морфологія

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів заочної форми навчання

спеціальності

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

035.01.01 Українська мова та література

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації

035.01 Українська мова та література

(назва спеціалізації)

Київ – 2021

Розробники:

Грипас Оксана Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови.

Викладачі:

Грипас Оксана Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови;

Робочу програма розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол від 8.09.2021р. № 2

Завідувач кафедри

(підпис)

(Вітюков М.О.)

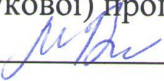
(ініціали, прізвище)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 035.01.01 Українська мова та література

(назва освітньої програми)

____.____. 2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи)

(Вітюков М.О.)

(ініціали, прізвище)

Робочу програму перевірено

10 . 09 . 2021 р.

Заступник директора/декана

(Л.І.Замин)

(ініціали, прізвище)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ). «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ). «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ). «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ). «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова»

<i>Найменування показників</i>	<i>Характеристика дисципліни за формами навчання</i>
	<i>заочна</i>
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	26/780
Курс	1,2,3,4

«Граматика. Морфологія»

<i>Найменування показників</i>	<i>Характеристика дисципліни за семестрами</i>	
	<i>4-й семестр</i>	<i>5-й семестр</i>
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
<i>Курс</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	<i>4</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>60</i>	<i>120</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>8</i>	<i>16</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>52</i>	<i>104</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – засвоєння студентами розділу «Граматика. Морфологія» з урахуванням етапів пізнання, вимог до внутрішньої логіки навчання, встановлення асоціативних зв'язків між граматичними й морфологічними поняттями, явищами, які сприяють міцності знань, проникненню у внутрішню і зовнішню систему мови на рівні здобутків сучасної мовознавчої думки та з урахуванням досягнень методики навчання мови як провідних дисциплін, що забезпечують фахову підготовку майбутніх філологів; формування у студентів-філологів систематизованих наукових знань про

основні закономірності морфологічної системи української мови, традиційні й нові підходи щодо класифікації частин мови.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування у студентів мовно-професійної компетентності, міцні навички культури усного й писемного мовлення;
- ґрунтовне засвоєння студентами граматичної (морфологічної) системи української мови, основних лінгвістичних понять, закономірностей та особливостей мовних рівнів;
- оволодіння морфологічними нормами сучасної української літературної мови;
- вироблення практичних навичок морфологічного аналізу лексичних явищ, морфемного складу слова та особливостей словотворення.

Під час семінарських, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці в галузі філології (українська мова та література), ***набувають таких програмних компетентностей:***

ІК: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Загально-професійні компетентності

ФК1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК13 Комунікативні компетентності: Лексико-граматична компетентність передбачає: володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя міста», «Мовна особистість фахівця», «Граматичні норми української мови в інфографіці», «Удосконалюємо мовлення» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Сучасна українська літературна мова. Граматика. Морфологія», студенти повинні мати такі *програмні результати навчання*:

ПРН1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт:					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лаборат.	Модульні	
4 СЕМЕСТР							
Змістовий модуль I. Морфологія української мови. Іменник							
Тема 1. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.		1					
Тема 2. Іменник. Загальна характеристика, граматичні категорії		1					
Тема 3. Лексико-граматичні розряди іменника				1			4
Тема 4. Категорія роду іменника				1			4
Тема 5. Категорія числа іменника							5
Тема 6. Категорія відмінка іменника							5
Разом	22	2		2			18
Змістовий модуль II. Прикметник. Числівник							
Тема 7. Загальна характеристика прикметника, категорії роду, числа, відмінка.		1					
Тема 8. Розряди прикметника							4
Тема 9. Категорія ступенів порівняння прикметника				1			4
Тема 10. Числівник як частина мови		1					
Тема 11. Лексико-граматичні розряди числівників							4

Тема 12. Відмінювання, правопис числівників та утворення відчислівникових дериватів				1			5
Разом	21	2		2			17
Змістовий модуль III. Займенник. Прислівник							
Тема 13. Займенник як частина мови. Лексико-граматичні розряди, словозміна							4
Тема 14. Співвіднесення займенників з іншими частинами мови. Проніміналізація.							4
Тема 15. Прислівник як частина мови. Розряди прислівника.							5
Тема 16. Категорія ступенів порівняння прислівника. Правопис прислівників. Слова категорії стану							4
Разом	17						17
Разом 4-й семестр	60	4		4			52
5 СЕМЕСТР							
Змістовий модуль IV. Дієслово. Іменні категорії дієслова. Категорії виду, способу							
Тема 17. Дієслово. Категоріальне значення, система граматичних форм, дієвідміни дієслова	6	1					5
Тема 18. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів.	8			1			7
Тема 19. Категорія особи, числа, роду. Безособові дієслова.	8	1		1			6
Тема 20. Категорія виду. Роди дієслівної дії	7			1			6
Тема 21. . Категорія способу	8			1			7
Разом	37	2		4			31
Змістовий модуль V. Дієслівні категорії та дієслівні утворення							
Тема 22. Категорія часу. Парадигма часових форм.	7	1					6
Тема 23. Категорії стану та перехідності/неперехідності дієслова	7	1					6
Тема 24. Дієслівні утворення: інфінітив, предикативна форма на -но, -то	7			1			6
Тема 25. Дієслівні утворення: дієприкметник, дієприслівник.	7			1			6
Разом	28	2		2			24
Змістовий модуль VI. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник							
Тема 26. Прийменник. Розряди прийменників	7	1					6
Тема 27. Прийменниково-відмінкові форми	7			1			6

Тема 28. Сполучник. Групи та типи сполучників	7	1				6
Тема 29. Сполучник і сполучні слова	7			1		6
Разом	28	2		2		24
Змістовий модуль VII. Службові частини мови. Частка. Вигук.						
Тема 30. Частка.	7			1		6
Тема 31. Зв'язки. Модальні слова.	7					7
Тема 32. Вигуки	7			1		6
Тема 33. Звуконаслідувальні слова	6					6
Разом	27			2		25
Разом 5-ий семестр	120	6		10		104
Усього	180	10		14		156

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Морфологія української мови. Іменник.

Тема 1. Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура
 Морфологія – об'єкт і предмет вивчення. Морфологічні одиниці. Поняття граматичного слова. Парадигматичні та синтагматичні відношення в системі морфології. Частини мови і принципи їх класифікації. Граматичне значення слова та його структура. Граматичні форми слів та способи вираження граматичних значень в українській мові. [I: 1, 6, 8; II: 4, 5, 7, 9; III: 3, 4, 6].

Тема 2. Загальна характеристика іменника як частини мови

Загальна характеристика іменника. Лексико-граматичні розряди іменників. Морфологічні ознаки іменника. Категорії істот. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8;].

Тема 3. Лексико-граматичні розряди іменника

Іменники конкретні і абстрактні. Іменники загальні і власні. Іменники предметні і речовинні; збірні, одиничні. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8;].

Тема 4. Категорія роду іменника

Грамеми категорії роду. Іменники подвійного роду. Групи іменників семантично вмотивованого роду. Рід іменників іншомовного походження. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 7, 8].

Тема 5. Категорія числа іменника

Семантико-граматичне та граматичне число іменника. Форманти категорії числа. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 7, 8].

Тема 6. Категорія відмінка іменника

Грамеми категорії відмінка. Поділ іменників на відміни. Особливості відмінювання іменників чоловічого роду з нульовим закінченням у родовому відмінку. Парадигма відмінкових форм іменників у кличному відмінку. Відмінювання українських прізвищ. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 3, 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 7, 8].

Змістовий модуль II. Прикметник. Числівник

Тема 7. Загальна характеристика прикметника, категорії роду, числа, відмінка

Прикметник. Частиномовна характеристика, його граматичні категорії. Семантико-морфологічні й синтаксичні особливості прикметника як частини мови. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 101; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 2, 3].

Тема 8. Розряди прикметника

Якісні прикметники, їх семантико-граматичні особливості. Відносні прикметники, їх семантико-граматичні особливості. Присвійні прикметники, їх семантичні групи та граматичні особливості. Проміжні розряди прикметників. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 10; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 7].

Тема 9. Категорія ступенів порівняння прикметника

Ступені порівняння якісних прикметників. Творення форм вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників. Продуктивність та стильове використання різних форм вищого та найвищого ступенів порівняння прикметника у сучасній українській мові. Групи якісних прикметників, що не утворюють ступенів порівняння. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 10; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 6, 7].

Тема 10. Числівник як частина мови

Питання про місце числівників у системі іменних частин мови. Семантико-морфологічні ознаки та синтаксична роль числівників. Іменники, що виражають поняття кількості, та відмінність їх від власне числівників. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 1, 7, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 6, 7].

Тема 11. Лексико-граматичні розряди числівників

Семантико-граматичні розряди числівників. Власне кількісні, збірні та дробові числівники, питання про неозначено-кількісні та порядкові числівники. Межі сполучуваності числівників різних типів з іншими словами. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 1, 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 2, 6, 7].

Тема 12. Відмінювання, правопис числівників та утворення відчислівникових дериватів

Специфіка граматичної категорії відмінка числівників. Типи відмінкових парадигм числівника. Синтаксичні зв'язки числівника з іменником. Відчислівникові прикметники. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 1, 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 2, 6, 7].

Змістовий модуль III. Займенник. Прислівник

Тема 13. Займенник як частина мови. Лексико-граматичні розряди, словозміна

Місце займенника в системі частин мови. Категоріальне семантичне та граматичне значення займенника, його синтаксична роль. Суплетивізм як словозмінна прикмета займенників. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 7].

Тема 14. Співвіднесення займенників з іншими частинами мови. Проніміналізація

Вияв іменних граматичних категорій у різних типах займенників. Розряди займенників за значенням, їх семантико-граматичні особливості. Парадигматичні типи займенників. Уваги до окремих словоформ займенників, що пов'язані з історичними чинниками. Морфологічний склад займенників. Проніміналізація. Наголошування займенників. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 7].

Тема 15. Прислівник як частина мови. Розряди прислівника

Значення прислівника як частини мови, його морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Групи означальних та обставинних прислівників. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 5, 6].

Тема 16. Категорія ступенів порівняння прислівника. Правопис прислівників. Слова категорії стану

Творення ступенів порівняння якісно-означальних прислівників. Омонімія форм вищого і найвищого ступенів порівняння прислівника та прикметника. Розряди прислівника за походженням. Наголос у прислівниках. Категорія стану (предикатив). Семантико-морфологічні та синтаксичні ознаки слів категорії стану. Розряди слів категорії стану за значенням. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 5, 6].

Тема 17. Дієслово. Категоріальне значення, система граматичних форм, дієвідміни дієслова

Функціонально-семантичні групи дієслів. Граматичні категорії дієслова. Система граматичних форм дієслова. Відмінювані й невідмінювані форми дієслова, їх граматичні категорії, синтаксична роль у реченні. Дві дієслівні основи, їх структура. Продуктивні та непродуктивні класи дієслів. Дієвідмінювання. Критерії поділу дієслів на дієвідміни. Засоби розрізнення дієвідмін. Поняття про різновідмінювані дієслова. Дієслова архаїчної групи (архаїчні дієвідміни). [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 18. Дієслово. Категорія виду. Роди дієслівної дії

Семантична сутність категорії виду. Співвідношення категорій виду та часу дієслів. Семантичні групи дієслів доконаного та недоконаного виду. Формальні засоби вираження категорії виду. Творення видових форм дієслова. Двовидові та одновидові дієслова. Роди дієслівної дії. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 19. Дієслово. Категорії стану та перехідності/неперехідності

Дієслова активного стану, їх семантико-граматичні ознаки. Дієслова пасивного стану, їх співвіднесеність із дієсловами активного стану, особливості вираження суб'єктно-об'єктних відношень. Зворотно-середній стан дієслів, його творення й семантико-граматичне вираження. Розряди дієслів зворотно-середнього стану. Дієслова на –ся, що не мають категорії стану. Категорія перехідності-неперехідності, її семантико-граматична основа. Засоби вираження. Невласне перехідні дієслова. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 20. Дієслово. Категорія способу

Семантична сутність та морфологічне вираження категорії способу. Дійсний, умовний та наказовий способи дієслів, їх інваріантно-варіантні значення, граматичні особливості, інтонаційне оформлення. Співвіднесеність категорії способу з іншими граматичними категоріями (часу, виду). Спонукальний та бажальний способи дієслів.

[I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 21. Дієслово. Категорія особи, числа, роду. Безособові дієслова

Семантика особових форм дієслова: інваріантно-варіантні значення. Вживання одних особових форм в значенні інших. Способи вираження категорії особи: синтетичний та аналітичний. Безособові дієслова, їх семантичні групи. Сутність категорії числа, засоби вираження. Вияв категорії роду у структурі дієприкметників, формах минулого та давноминулого часу дієслів дійсного та умовного способу. Вияв категорії відмінка у дієприкметникових формах. Граматична залежність відмінка як прикметникової категорії. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 22. Дієслово. Категорія часу

Час об'єктивний та граматичний. Специфіка вияву категорії часу у різних дієслівних формах. Співвіднесеність категорії часу з іншими граматичними категоріями (виду, способу). Абсолютне й відносне значення форм часу. Основні часові форми дієслова. Функціонально-стильове навантаження часових форм дієслова у сучасній українській мові. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Тема 23. Дієслово. Дієслівні утворення

Інфінітив як початкової форми дієслова, його синтаксична роль. Суфікси інфінітива. Демінутивні форми інфінітива. Дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника, його синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники, їх творення. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники (ад'єктивація та субстантивація). Безособові дієслівні форми на –но, –то, їх походження, граматичні ознаки та творення у сучасній українській мові. Дієприслівник як дієслівна словоформа, його морфологічні ознаки, синтаксична роль у реченні. Походження дієприслівників. Творення дієприслівників теперішнього та минулого часу. Перехід дієприслівників у прислівники, прийменники, сполучники. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3, 4, 7].

Змістовий модуль V. Прийменник. Сплучник

Тема 24. Прийменник. Розряди прийменників

Прийменник. Визначення прийменника. Основні функції прийменника в мові. Типи відношень, що їх виражають прийменники. Класифікації прийменників за походженням. Розряди прийменників за їх морфологічною структурою. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 2, 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 25. Прийменниково-відмінкові форми

Особливості вживання прийменників із повнозначними частинами мови. Перехід у прийменники слів інших частин мови. Синонімічні прийменникові конструкції. Правопис прийменників. Редагування текстів із випадками неправильного використання прийменникових конструкцій. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 26. Сполучник. Групи та види сполучників

Загальне поняття про сполучник, класифікація сполучників за морфологічною структурою. Групи сполучників за способом уживання. Типи сполучників за синтаксичними функціями. Сполучники і сполучні слова.

[I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 27. Сполучник і сполучні слова :

Класифікація сполучників за структурою та значенням. Правопис сполучників. [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Змістовий модуль VI. Частка. Вигук

Тема 28. Частка

Лінгвістичний статус часток. Частки як частина мови. Історія формування. Групи часток за походженням. Типи класифікацій часток за місцем і роллю їх у мові (традиційні та новітні класифікації) [I: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 29. Зв'язки. Модальні слова

Загальне поняття про зв'язки. Граматичні ознаки зв'язки. Зв'язки абстрактні, напівповнозначні та повнозначні. Зв'язка як службове слово, її роль у структурі речення.

Модальні слова як особливий розряд слів у системі частин мови. Лексико-граматична своєрідність модальних слів. Групи модальних слів за походженням. Розряди модальних слів за значенням. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 30. Вигуки

Поняття про вигуки як частину мови. Особливий статус вигуків у мові. Типи вигуків за походженням. Розряди вигуків за значенням. Вигуки-предикати. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

Тема 31. Звуконаслідувальні слова

Звуконаслідувальні слова. Розділові знаки при вигуках. Правопис різних видів вигуків та звуконаслідувальних слів. [I: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; II: 7, 8, 9, 11; III: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; IV: 3].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6		Модуль 7	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1	1	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	-	-	2	2	1	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10	-	-	2	20	1	10	1	10	1	10
Виконання завдань для сам-ї роботи	5	4	20	4	20	4	20	5	25	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			32		32		20		48		32		32		31
Максимальна кількість балів:	227														
Розрахунок коефіцієнта:	$227:60=3,78$														

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст завдання	Максимальна к-сть балів за виконання завдання
Модуль I. Морфологія української мови. Іменник	
Самостійна 1. Лексико-граматичні розряди іменника	5
Самостійна 2. Категорія роду іменника	5
Самостійна 3. Категорія числа іменника	5
Самостійна 4. Категорія відмінка іменника	5
Разом (18 год.)	
Модуль II. Прикметник. Числівник	
Самостійна 5. Розряди прикметника	5
Самостійна 6. Категорія ступенів порівняння прикметника	5

Самостійна 7. Лексико-граматичні розряди числівників	5
Самостійна 8. Відмінювання, правопис числівників та утворення відчислівникових дериватів	5
Разом (17 год.)	
Модуль III. Займенник. Прислівник	
Самостійна 9. Займенник як частина мови. Лексико-граматичні розряди, словозміна	5
Самостійна 10. Співвіднесення займенників з іншими частинами мови. Проніміналізація.	5
Самостійна 11. Прислівник як частина мови. Розряди прислівника.	5
Самостійна 12. Категорія ступенів порівняння прислівника. Правопис прислівників. Слова категорії стану	5
Разом (17 год.)	
Модуль IV. Дієслово. Іменні категорії дієслова. Категорії виду, способу	
Самостійна 13. Категоріальне значення, система граматичних форм, дієвідміни дієслова	5
Самостійна 14. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів.	5
Самостійна 15. Категорія особи, числа, роду. Безособові дієслова. Дієслова неповної особової парадигми.	5
Самостійна 16. Категорія виду. Парновидові, двовидові, одновидові дієслова.	5
Самостійна 17. Категорія способу дієслова.	5
Разом (31 год.)	25
Модуль V. Дієслівні категорії та дієслівні утворення	
Самостійна 18. Категорія часу. Парадигма часових форм	5
Самостійна 19. Категорії стану та перехідності/неперехідності дієслова	5
Самостійна 20. Дієслівні утворення: інфінітив, предикативна форма на -но, -то	5
Самостійна 21. Дієслівні утворення: дієприкметник, дієприслівник.	5
Разом (24 год.)	20
Модуль VI. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник	
Самостійна 28. Прийменник. Розряди прийменників	5
Самостійна 27. Прийменниково-відмінкові форми	5
Самостійна 28. Сполучник. Групи та типи сполучників	5
Самостійна 29. Сполучник і сполучні слова	5
Разом (24 год.)	20
Модуль VII. Службові частини мови. Частка. Вигук	
Самостійна 30. Частка. Розряди часток.	5
Самостійна 31. Зв'язки. Модальні слова.	5
Самостійна 32. Вигуки	5

Самостійна 33. Звуконаслідувальні слова	4
Разом (25 год.)	20

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова: Граматика. Морфологія» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами і робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; майже відсутні творчі та комунікативні вміння і навички.

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова: Граматика. Морфологія» здійснюється у формі *письмового екзамену*.

До складання екзамену допускаються студенти, які набрали більше 35 балів.

Критерії оцінювання екзамену

Комплексний іспит “Сучасна українська літературна мова: Граматика”. охоплює дві дисципліни “Морфологія” та “Морфеміка. Словотвір”. Метою підсумкового контролю з дисципліни «Сучасна українська літературна мова: Граматика. Морфологія» є перевірка рівня засвоєння студентом всієї програми, екзаменаційні білети включають завдання:

- два теоретичних питання;
- практичне завдання, спрямоване на перевірку рівня засвоєння граматичних характеристик частин мови;

Кожне із цих трьох завдань оцінюється у межах *від 0 до 10 балів*.

9-10 балів студент дає правильне визначення понять; демонструє глибоке розуміння матеріалу; точно формулює свої думки і обґрунтовує їх; послідовно, зв'язно викладає матеріал, логічно міркує; виявляє вміння ілюструвати

теоретичні знання, наводить приклади, порівнює, зіставляє, аналізує, узагальнює, грамотно оформляє свою відповідь. Може припуститися незначних технічних помилок.

7-8 балів ставиться за відповідне завдання тоді, коли робота виконана грамотно і повно, студент дає правильне визначення понять; демонструє глибоке розуміння матеріалу; точно формулює свої думки і обґрунтовує їх; послідовно, зв'язно викладає матеріал, логічно міркує, порівнює, зіставляє, аналізує, узагальнює свою відповідь, проте під час відповіді припускається помилок (до 10-20%);

5-6 балів ставиться за завдання, коли студент знає і розуміє основні положення теми, але допускає певну кількість помилок (до 30-40%) під час виконання письмових завдань; не досить глибоко володіє матеріалом, допускає помилки при визначенні понять; у відповіді немає послідовності, чіткості, повноти викладу;

3-4 бали ставиться, коли студент недостатньо орієнтується в матеріалі, виявляє неповне розуміння теми; йому складно обґрунтувати думку, дібрати переконливі приклади, допускає суттєві помилки при виконанні завдань (50-60%) або складанні конкретного документа;

1-2 бали ставиться, коли студент не орієнтується в матеріалі, виявляє нерозуміння теми, допускає істотні помилки, що спотворюють зміст вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у процесі виконання завдань (70-80%) .

0 балів ставиться, якщо студент не брався за виконання завдання.

За екзамен з дисципліни «Сучасна українська літературна мова: Граматика. Морфологія» зараховуються бали за виконання трьох завдань із загальних чотирьох у межах від **0 до 30 балів**.

6.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Морфологія – об'єкт і предмет вивчення. Морфологічні одиниці.
2. Граматичне значення слова та його структура. Граматичні форми слів та способи вираження граматичних значень в українській мові.
3. Поняття граматичної категорії. Типи граматичних категорій в українській мові.
4. Частини мови і принципи їх класифікації. Система частин мови за В.Виноградовим.
5. Загальна характеристика іменника. Лексико-граматичні розряди іменників.
6. Поділ іменників на відміни. Відмінювання іменників I, II, III, IVв.
7. Особливості відмінювання іменників Пв.твердої групи на -р, система закінчення іменників Пв. Р.в.
8. Особливості відмінювання множинних іменників.
9. Невідмінювані іменники української мови. Відмінюванні і невідмінюванні аббревіатури.
10. Прикметник. Частиномовна характеристика.
11. Творення ступенів порівняння якісних прикметників.
12. Значенно-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні, проміжні розряди.
13. Числівник, частиномовні ознаки.
14. Особливості синтаксичних зв'язків числівника з іменником.
15. Морфологічні категорії займенника.
16. Розряди займенників за значенням.
17. Класифікація займенників за співвідношенням з іншими частинами мови (узагальнено-предметні (співвідносні з іменниками), узагальнено-якісні (співвідносні з прикметниками), узагальнено-кількісні (співвідносні із числівниками)
18. Значення дієслова як частини мови, його граматичні ознаки та синтаксична роль.
19. Дієприкметник як форма дієслова Дієприкметники активні і пасивні, теперішнього і минулого часу. Творення дієприкметників. Дієприслівник, склад і творення.
20. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння якісних прислівників, їх творення і правопис.
21. Особливості лексичного і граматичного значення службових частин мови.
22. Загальне поняття про прийменник як частину мови. Класифікація прийменників за походженням.
23. Прийменники, що передають відношення мети, відповідності; причинові, часові, просторові, допустові, об'єктні відношення.
24. Загальне поняття про сполучник як частину мови.
25. Класифікація сполучників за структурою та значенням.
26. Загальна характеристика часток як частин мови.
27. Класифікація часток за твірною базою, за структурою, за функцією.
28. Загальна характеристика вигуків як частини мови.

6.5. Шкала відповідності оцінок

<i>Рейтингова оцінка</i>	<i>Оцінка за стобальною шкалою</i>	<i>Значення оцінки</i>
A	90-1000 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання, за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Горпинич В.О. Морфологія української мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВЦ «Академія», 2004. – 336 с.
2. Збірник вправ і завдань з української мови /Ніколаєнко І.О., Терновська Т.П., Ужченко В.Д.; За ред. В.Д.Ужченко. - К.: Освіта, 1997. - 224 с.
3. Колоїз Ж. В. Сучасна українська літературна мова [Текст] : зб. завдань для лабораторних робіт / Ж. В. Колоїз, Н. М. Малюга, В. В. Явір. - К. : Знання, 2006. - 356 с.
4. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова [Текст] : зб. вправ : навч. посіб. для студ. вузів, які вивчають дисципліну "Сучасна укр. літ. мова" / М. Я. Плющ, М. Я. Плющ, О. І. Леута, Н. П. Гальона. - К. : Вища школа, 1995. - 283 с.
5. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ і тестів з морфології : Навчальний посібник /Г.В.Семеренко, Л.П.Литвин, Н.В.Кавера, Л.Ю.Алтицева, О.Ю.Грипас - Навчальна книга - Богдан, 2012. - 232 с.
6. Сучасна українська літературна мова [Текст] : підручник для студентів філолог. спец. вузів / А. П. Грищенко, В. П. Мацько, М. Я. Плющ ; ред. А. П. Грищенко. - К. : Вища школа, 1997. - 493 с.
7. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко та ін.; За ред. М.Я.Плющ. – К.: Вища шк., 2003. – 430 с.
8. Сучасна українська мова : Морфологія : підручник / Л.А. Алексієнко, О.М.Зубань, І.В.Козленко; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Г.Шевченка. - К.: Знання,2013. - 524 с.
9. Сучасна українська мова : підручник [за ред. О. Д. Пономарева]. – К. : Либідь, 2001. – 340 с.

II. ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Арполенко Г.П. Числівник української мови / Г.П.Арполенко, К.Г.Городенська, Г.Х.Щербатюк. – Київ : Наукова думка, 1980. – 242 с.
2. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови / Вихованець І. Р. – К. : Наук. думка, 1980. – 286 с.
3. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. – К. : Наук. думка, 1987. – 232 с.
4. Загнітко А.П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови. Морфологія. (проблеми теорії) – К.: Інститут системних досліджень освіти, 1993. — 343 с.
5. Калько М. Аспектуальність: категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові [Текст] : монографія / М. Калько ; відп. ред. К. Городенська. - Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2008. - 384 с.

6. Лонська Л. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. І. Лонська ; рец. : Т. В. Симоненко, С. В. Харченко. - Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. - 148 с.
7. Плющ М. Я. **Граматика** української мови в таблицях [Текст] : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / М. Я. Плющ, Н. Я. Грипас; ред. Т. М. Коліна. - К. : Вища школа, 2004. - 167 с.
8. Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис [Текст] : підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева [та ін.]. - К. : Знання, 2010. - 376 с.
9. Українська мова: Енциклопедія / Редкол. Русанівський В.М., Тараненко О.О., Зяблюк М.П. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М.П.Бажана, 2004. – 824с.
10. Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова [Текст] : навч. посіб. / С. В. Шевчук, Т. М. Лобода. - К. : Арій, 2008. - 383 с.
11. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова [Текст] : навч. посіб. для студ. пед. навч. закладів / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. - К. : Літера, 2000. - 685 с.

ІІІ. ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. **Граматика** української мови. Морфологія: Підручник. – К.: Либідь,1993. – 336 с./ <https://drive.google.com/file/d/0ByRXMkekay2YSTIyVEc4U0xOT3M/edit?usp=sharing>
2. Вихованець І. Р. Частина мови у семантико-граматичному аспекті. – К. : Наук. думка, 1988. – 256 с. <https://drive.google.com/file/d/0ByRXMkekay2YekN1SzZ4V1htUXc/edit?usp=sharing>
3. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови / І.Р.Вихованець, К.Г.Городенська; За ред. І. Вихованця. – К. : Унів. вид-во “Пульсари”, 2004 [/https://drive.google.com/file/d/0ByRXMkekay2YTTM0RmRIVkhieG8/edit?usp=sharing](https://drive.google.com/file/d/0ByRXMkekay2YTTM0RmRIVkhieG8/edit?usp=sharing)
4. Горпинич В.О. Морфологія української мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВЦ «Академія», 2004. – 336 с. [/https://drive.google.com/open?id=1OfsSC1zD_B3CWlHS66FtZMbNNJd0PeqZ](https://drive.google.com/open?id=1OfsSC1zD_B3CWlHS66FtZMbNNJd0PeqZ)
5. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Частина 1 (1965) OCR.djvu <https://drive.google.com/open?id=0B9zt8qEWyTqGS0VNWmJWeWlidUU>

6. Сучасна українська мова : Морфологія. [Текст] : підручник / за ред. А. К. Мойсієнко. - К. : Знання, 2013. - 524 с.
https://drive.google.com/open?id=16PicksIdvQqu15A_RCrXqP1Dclk1ZTgr
7. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко та ін.; За ред. М.Я.Плющ. – К.: Вища шк., 2003. – 430 с.
https://drive.google.com/open?id=1dz-EliLUqEm_Hj7YmZBblkK2H_q9Bkuu
8. Сучасна українська мова : підручник [за ред. О. Д. Пономарева]. – К. : Либідь, 2001. – 340 с.
<https://drive.google.com/open?id=0B9zt8qEWyTqGNjhlZ3pxSTIwRG8>

IV. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. «Лінгвістичний портал» / www.mova.info
2. Орфографічний словник (Портал української мови та культури «Словник-UA») <http://slovnuk.ua/>
3. української мови : Академічний тлумачний словник (1970—1980) / <http://sum.in.ua/>
4. Словники on-line : сталих виразів, іншомовних слів, антонімів, синонімів, антисуржик / <http://www.rozum.org.ua/>
5. Тлумачний словник української мови у 20-ти томах / <http://lcorp.ulif.org.ua/ExplS/>
6. «Український правопис» / www.pravopys.net
7. Український лінгвістичний портал. «Словники України» on-line (Словозміна. Синонімія. Фразеологія) / <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
8. Український мовно-інформаційний фонд НАН України (Ресурси сайту) / <http://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>